

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za Nemčijo 4 marke, za Ameriko 2 dolarja. Posamezne številke po 10 vin. — Na naročbe brez naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je v hiši šte. 173. — Izdajatelj: Tiskovno društvo v Kranju. — Odgovorni urednik: Lavoslav Novak — Rokopisi naj se ne pošiljajo prepozno.

Izhaja vsak petek
: ob petih zvečer :

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petletno vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravnništvo naj se blagovolijo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Svetovna vojna.

Po osvobojenju Premisla. — Velika bitka na Sanu. — Rusi pognani čez Karpate. — Naše in nemške armade blizu Varšave. — Boji ob Drini. Napadi na Jadranskem morju. — Brezkončna bitka na Francoskem. Portugalska nastopa. — Črnovice naše.

Avstrija — Rusija.

Obleganje Premisla. Tri tedne so bili pri Premislu krvavi boji, ker so Rusi hoteli vzeti trdnjavo. Morali so pa Rusi oditi, pustivši pred trdnjavo gore svojih mrtličev. Podmaršal Kusmanek jo je imenitno branil. Naši so izgubili le tisoč mož, Rusi pa 40 tisoč mrtvih in ranjenih. V mesto so padali ruski šrapneli, pa so je le malo poškodovali. Časopisi so v Premislu izhajali naprej, ko je bilo mesto oblegano, poročila o novicah so pa dohajala po brezžičnem brzojavu. Dne 16. septembra so prišli pred trdnjavo prvi kozaški oddelki, kmalu potem pa velike ruske armade, ki so s petimi zbori obkrožile Premisel. Dohod Rusov so iz trdnjave lahko opazili, ker so naši že poprej 15 km na okoli podrli vsa poslopja in posekali vse drevje. Večkrat so naše čete napravile iz trdnjave izpad in imele boje z Rusi. Dne 2. oktobra je ruski poveljnik Bolgar Radko Dimitrijevič poslal s pismom in z belo zastavo pred trdnjavo parlamentarja. Imel je zavezane oči, ko je prišel noter. Dimitrijevič je v pismu pozval našega poveljnika, da naj mu izroči trdnjavo. Seveda se mu ta želja ni izpolnila. Dne 5. oktobra so Rusi z vso silo napadli trdnjavo na jugovzhodni strani. Streljali so tudi z mornariškimi topovi. Drugi dan se je pričel naskok, ki je trajal brez prenehanja 72 ur. Trdnjava je stala v najhujšem ognju. Rusko topništvo je zadevalo izvrstno, tako da je neka utrdba dobila 300 strelcev. Naši so pa streljali mojstersko in njih pogum je bil občudovanja vreden. Napadi so se le še ponavljali, četudi je padlo že neizmerno veliko smrt prezirajočih naskakovalcev. Dne 8. oktobra so se Rusi umaknili; samo na vzhodni strani, v Siedlički, kjer so Rusi prodrli, je še trajala kanonada. To utrdbo je branil Hrvat Janko Švrljig. Rusi so bili premagani. Dne 11. oktobra se je zbralo prebivalstvo Premisla po cerkvah k zahvalni službi božji.

Čete tretjega armadnega zbora so zopet v dobrem stanju in se junaško vojskujejo. Naši slovenski vojaki bodo vedeli mnogo pripovedovati o bojih pri Premislu in na reki Sanu.

Naši vojni poročevalci, ki so v vojnem poročevalskem stanju, so že 13. oktobra došli v Premisel, ker so bili prepričani, da je glavna nevarnost odstranjena.

Pretekli teden so se Rusi umikali in naše armade so se na celi črti pomikale za njimi proti vzhodu. Na nekaterih krajih je prišlo do bojev. Tako pri Viškovu vrh Karpatov na ogrski meji in pri Sinovodski, severno od Skol proti mestu Striju. Rusi so bili potisnjeni nazaj proti severu in naše čete so zasedle višine nad Sinovodsko. Uspeh so imeli naši tudi na zahodni strani Strija. Pri Podbuzu, 12 km zahodno od Drohobiča, in na višinah (680 m visoko) pri Starem Samboru so se Rusi močno upirali, a so

izgubili močne postojanke. Boji so bili tudi na obeh straneh reke Strivjača po izkopanih jarkih. Dne 17. oktobra ponoči so Rusi napadli naše postojanke, pa so bili odbiti. Gromeli so drugi dan tudi težki topovi. Sploh pa Rusi najrajši napadajo ponoči, tega so se naučili od Japoncev.

Dne 18. oktobra so naši v bitki vzhodno od Hirova in Premisla dosegli lepe uspehe. Posebno srdit boj je bil pri Mižinjecu. Višino Magiero, imeli so zasedeno Rusi in jim je bila dobra opora, so po hudem artilerijskem boju popoldne zasedle naše čete. Vzhodno od Premisla, proti Mediki, je prišlo do naskoka med obema armadama. Na jugu pri Starem Samboru so Rusi ponoči napadli naše postojanke na višini, pa so bili odbiti. V dolinah Strija in Švice so naši napredovali. Tudi na Sanu so bili ta dan boji. Pri Jaroslavu so Rusi ponoči napravili napad na naše čete, ki so prišle čez reko, pa se jim napad ni obnel.

Severno od reke Strivjača se je bila dne 19. oktobra jako ljuta bitka. Za posamezne zelo važne višine so bili hudi spopadi. Poizkusi Rusov, da bi zopet zavzeli višino Magiero, so se ponesrečili. Naše čete so osvojile višino severovzhodno od Tiškovice, za katero so se tudi vršili hudi boji. Južno od Magiere so naši iz več krajev pregnali sovražnika. V teh bojih je bilo vjetih veliko Rusov, med njimi en general, in zaplenjenih več strojnih pušk. Vjetniki pripovedujejo o groznem učinku našega artilerijskega ognja. — Jako hudi in več dni trajajoči boji so bili tudi južno od reke Strivjača, pri Starem Samboru. — Rusi so popolnoma zapustili Ogrsko. Dne 20. oktobra so naši že zasedli točke: Strij v Galiciji, Körösmező na Karpatih in Seret v Bukovini. — Bukovinski deželni predsednik grof Meran se vrača na svoje mesto.

Avstrijske čete so zasedle zopet Borislav in Drohobič v Galiciji, kjer so veliki petrolejski vrelci. Obe mesti sta na sredi pota med Lvovom in Ogrsko.

V zasedenih delih Galicije in Bukovine pa namerava Rusija asentirati vojake in v linijo uvrstiti vse za orožje sposobne od 18. do 30. leta, v rezervo pa od 30. do 42. leta. Porabiti hoče te novince, da uduši upor Afgancev.

Socijalisti na Ruskem tožijo, da v Rusiji nimajo nobene prostosti. Vsi socijalistični listi so zatrti in vse delavske organizacije razpuščene. Zapiranje sodrugov in preiskave so na dnevnem redu. Ruski proletarijat bo tedaj nadaljeval neizprosen boj proti ruski vladi.

Ranjen je bil 20. oktobra vzhodno od Premisla drugi sin našega glavnega poveljnika barona Conrada. Šrapnela ga je ranila na nogi.

Na Karpatih so naši dne 21. oktobra vzeli Rusom zadnji prehod na Ogrsko, prelaz Jabloniko. — V Bukovini so naši prodrli do reke Veliki Seret.

Nemčija — Rusija.

Mesto Lodz v Ruski Poljski so bili Nemci že prej enkrat zasedli, pa so ga jim potem Rusi vzeli. Od 8. oktobra je pa Lodz zopet v nemških rokah in ima nemško posadko. V mestu, ki leži jugovzhodno od Varšave in šteje 320.000 prebivalcev, je dobro razvita industrija. V 400 tovarnah je 50.000 delavcev, ki so po veri večinoma katoličani, drugače pa socijalisti. Nemških vojakov je prišlo v mesto 12.000 mož in so ondi ostali dva dni, potem so pa odkorakali proti severu.

Pri Sohačevu, zapadno od Varšave, je bil dne 13. oktobra hud boj med združeno nemško in avstro ogrsko kavalериjo in med ruskimi kozaki, ki so hoteli riniti naprej, pa so bili vrženi nazaj za Sohačev.

Vsa Ruska Poljska zapadno od Visle je v nemških rokah. Zdaj Nemci od vseh strani marširajo proti Varšavi, glavni ruski trdnjavi. Iz gubernije Suvalki so se pa Nemci umaknili, istotako so opustili obstreljevanje trdnjave Osovejca, ker se glavni naskok pripravlja na Varšavo. Tu so se že vršili boji na južni strani dne 13. oktobra. Suvalke so sicer Rusi zasedli, pa se ne pomikajo naprej.

V okolici Lika nemške čete napredujejo. — Vseh vojakov je postavila Nemčija proti Rusiji baje poldrugi milijon.

Rusija je z minami zaprla ladjam dohod do Rige in vhod v Finski zaliv ter prepovedala tudi tistim, ki se ne vojskujejo, iti z ladjami v ono morje.

Avstrija — Srbija.

Na Srbskem se pretekli teden ni zgodilo — posebnega. Pokazala se je pa neednost med ruskimi in srbskimi četami. Arzen Karagjorgjevič, poveljnik ruskih čet, je zaradi tega zapustil Srbijo in odšel na Kavkaz.

Srbi se hvalijo, da so zmagali pri Kurjačici; v resnici so se pa naši morali umakniti le iz onega utrjenega ozemlja, kjer ga je preplavila reka Drina. Na grebenu Gučevo so bili zadnji čas vedno boji, pa so bili brez posebnega pomena. Na Romanji Planini so naši 12. in 13. oktobra v hrabrih bojih tri do štiri srbske bataljone razbili in več vojakov in častnikov, ki so po gozdu blodili, vjeli. Sicer se pa Srbi vedno porivajo po gozdih sem in tja. Ljuto so Srbi napadli Črni Vrh, a ta napad so plačali z izgubo dveh pehotnih polkov, dveh baterij in več strojnih pušk.

Nemčija — Francoska.

General Joffre je določil, da se prihodnji glavni spopad z Nemci vrši na planoti Mörvan, kjer je zbranih že 96 polkov, okoli 600.000 mož. Francoski zrakoplovski bataljoni so dobili posebna navodila.

Nemški oddelki, ki so došli iz Antverpna, so pa z največjo silo pritiskali na skrajno francosko krilo. Pri Iperu so vrgli Francoze iz dosedanjih postojank.

Nad francosko mesto Nancy je prišel nemški „golob“ (zrakoplov), iz katerega so letele bombe. Okoli kolodvora so bombe napravile mnogo škode.

Cesar Viljem je prišel na francoski meji v bojno črto. Vojaki so ga navdušeno pozdravili. Rekel je, da ima za svojega stričnika Jurija (angleškega kralja) pripravljeno posebno presenečenje. Listi razlagajo te besede tako, da mu bode mir diktiral v Londonu.

Na bojišču je doslej padlo 70 francoskih duhovnikov, ki so se morali bojevati kot priprosti vojaki.

Cel mesec so že boji v Alzaciji, pa Nemci ne morejo nikamor, Francozi nikamor. Tudi pri Belfortu ne morejo Nemci potisniti Francozov v ožji pas utrdb, ker so Francozi dobili velika ojačenja. Pri Thanu so Nemci nekoliko prodrli, pri Altminsterolu so se pa morali pred Francozi umakniti do Dammerskircha. V južnih Vogezih napadajo Francozi in Nemci odbijajo napade s precejšnjim uspehom.

Nemške čete, ki prodirajo od Ostenda, so od 18. oktobra v boju s Francozi. Na zahodu od Lille so bili napadi Francozov z velikimi izgubami odbiti. — Padel je tu na patroljskem obhodu princ Wohlratt-Waldeck.

Nemčija — Belgija.

V Brügge se je naletelo 75.000 belgijskih beguncev. Več sto ribiških ladij in nekaj ladij angleške vojne mornarice jih je prepeljalo na Angleško. Nemci so dovolili begunom, ki niso v vojaški obveznosti, da se smejo vrniti v Belgijo. Angleži so pa Belgijce prijazno sprejeli in prekrbeli z živežem.

Nemci so zasedli Brügge in Ostende, kjer so dobili veliko pušk in streliva in 200 čisto rabnih železniških strojev. Na visokem morju pri Ostendu križarijo angleške vojne ladje. Belgijska vlada je došla v francosko mesto Havre. Belgijske ministre so pozdravili francoski mornariški ministri, poslanci okraja in mestni zastop. Belgijski kralj še vedno upa, da bodo premagani Nemci in da bo nazaj dobil kraljestvo. Vkljub slabemu zdravju ga kraljica povsod spremlja na njegovih potovanjih.

Anglija ima sedaj v Evropi 100.000 mož indijskih in kanadskih čet. Grozi pa, da bode to število prihodnje leto še zelo pomnožila.

Italija.

Italijanski ministrski predsednik Salandra, ki je začasno prevzel vodstvo zunanjega ministrstva, je izjavil zbranim uradnikom, ki so se mu prišli pokloniti, da se bode v mednarodni politiki držal potov pokojnega ministra San Giuliana.

Portugalska.

Proti Nemcem se je vzdignila tudi Portugalska. Vlada v Lizboni je sklenila, da se vpo- kliče del vojaštva. Napoved vojne je pred durmi. Portugalci pa v Evropi ne bodo imeli veliko besede, ker jih je malo.

Nemški poslanik z Nemci v Lizboni odpo- tuje v Madrid.

Rusija in Turčija.

Rusko poslaniško osobje je večinoma zapu- stilo Carigrad.

Turčija — Grška.

Turška vlada je pozvala grškega patrijarha v Carigradu, da naj nemudoma zapusti mesto, ker bi ga drugače morala izgnati. Grki so zaradi tega nevoljni.

Romunija. Novi romunski kralj je ukazal razorožiti armado. Tako se Rusiji ni posrečilo, da bi bila Romunija spravila na svojo stran. Romu- nija ostane nevtralna.

Dardanele. Angleži in Rusi nameravajo skupno udariti na Dardanele.

Egipet. V Kairu so se uprle egiptovske čete in Angleži so jih razorožili. Pri tem upor je padlo na obeh straneh 150 vojakov. Tudi v Aleksandriji so bili boji. Za sedaj so egiptovske čete ohranile pravico, da smejo nositi orožje.

Bitka na Jadranskem morju. Dne 17. oktobra je francoska križarka „Walddeck-Rous- seau“ napadla južno od kraja D' Ostro avstrijske torpedne in podmorske čolne. Četudi je sovražnik naše čolne hudo obstreljeval, so se vendar vsi čolni nepoškodovani vrnili v luko. Francoske ladje so potem obstreljevale svetilnik, pa mu tudi niso napravile veliko škode. Ko so se nato prikazali naši podmorski čolni, so francoske ladje odkurile.

Naši torpedni čolni v Baru. Dne 13. okt. so naši torpedni čolni prišli v črnogorsko luko Bar ter so tam s topovi razrušili skladišča in na- ložene železniške vozove.

Mine v Donavi. Ruski saperji so se pod znamenjem Rdečega križa pripeljali čez Romunijo in so ponoči med Turnseverinom in Orsovo v Donavo položili mine. Pod pretvezo, da hočejo pomagati srbskim ranjencem, so se poslužili Rdečega križa in s to zlorabo otežkočili plovbo ladij po Donavi.

Klavčav. Civilisti so odšli iz Klavčava preden so Japonci začeli obstreljevati trdnjavo. — V klavčavskem zalivu je japonska križarica „Takatsiho“ zadela ob mino in se je potopila. Od posadke, ki je štela 204 moških, se je rešil samo en častnik in 9 moških.

Izlam vstaja. Iz Berlina so se že lani po dr. Moharremu pošiljali v Maroko oklici na Mo- hamedance, da naj se spuntajo zoper Francoze. Zadnji čas je pa uporno gibanje ondi tem lože oživelo, ker so Francozi vojake večinoma odpe- ljali na Francosko.

Perzija. Perzijski parlament se je izjavil, da Rusi ne upoštevajo perzijskih želja, kakor bi mo- rali. Mohamedanski duhovniki oznanjujejo v Per- ziji sveto vojno proti Rusiji.

Japonska. Japonska križarka „Idzumo“ je blizu izliva Kolumbijе zavezila v neki ameriški parnik in ga potopila. — Japonska je postala zaščitnica Anglije v celi Aziji.

Nizozemska. Francozi so zaplenili nizo- zemski tovorni parnik „Kraljica Ema“, ki je bil s tovorom na poti iz Batavije v Hamburg.

Boj na morju na nizozemskem obrežju. Angleška križarica „Undaunted“, izvrstna ladja novega zistema, je šla v boj s štirimi nemškimi torpednimi čolni in je vse štiri potopila. Ti čolni so imeli skupaj 230 moških, angleške ladje pa 750 moških. Angleži so vjeli 31 nemških mornarjev, sami so pa imeli ranjene 4 matroze in 1 častnika.

Angleški čoln potopljen. V severno mor- skem zalivu so Nemci potopili angleški čoln E 3.

Angleška križarka potopljena. Angleška oklopna križarka „Hawke“ je bila v severnem morju napadena in od sovražnega torpeda po- topljena. Imela je 400 moških posadke; rešilo se je 50 oseb.

Podmorski čoln v Italiji izginil. V Spe- ciji je bila velika preiskava, ker je ondi izginil neki italijanski podmorski čoln brez sledu. Drugi še celo trdijo, da je mina poglajala v zrak cel drednot.

Nova država. Nemški listi pišejo, da se bodo Nemci najlože ubranili ruske nevarnosti, ako se med Nemčijo in Rusijo napravi nova država, neodvisna Poljska.

NOVIČAR.

Nadvojvoda Franc Salvator je obiskal na jugu bolnice „Rdečega križa“. Prišel je tudi v Ljubljano in obiskal posamezne zavode. K ve- čerji v „Unionu“ so bili od nadvojvode povab- ljeni deželni predsednik, knezoškof, deželni glavar, mestni župan in nekateri drugi gospodje.

Zahvala fml. pl. Kusmaneka. Deželni glavar dr. Šusteršič je čestital feldmaršallajtnantu Kusmaneku, ki je junaški branil proti hudim ruskim napadom trdnjavo Premisel. Kusmanek je dr. Šu- steršiču odgovoril: „Zelo so me razveselile Vaše priznalne besede in prijazne čestitke. Bili so vroči boji, katere smo z božjo pomočjo prestali. Iskreno zahvalo za Vaše in dežele dobro mišljenje.“ Fml. Kusmanek je bil pred odhodom v Premisel do letos spomladi divizionar v Ljubljani. Njegova soproga je Ljubljanka iz rodbine Czesko.

Junaške smrti so padli na bojišču: Dr. Edvard Dolinšek, profesor slovenske državne gimnazije v Gorici. Nadporočnik Herman Štem- berger, Ciril Domicelj in Bogumil Brinšek.

Kolera v Ljubljani Dne 16. oktobra je umrl v Ljubljani za kolero vojak Jožef Mautin- ger iz Košane. Obolela sta še dva vojaka za kolero.

Pregledovanje črnovojnikov prvega poziva. Ker postajajo zahteve naše obrambe vedno večje, se bode pregledal prvi poziv črno- vojnikov, da se vidi, koliko je še sposobnih za vojaško službo v črni vojni. K temu pregledu bodo prišli vsi črnovojniki, rojeni v letih 1878 do 1890, ki so bili do leta 1913 pri novačenju kot nesposobni spoznani, ali pa so kot superarbitri- ranci izstopili iz armade. Izvzeli so tisti, ki so za črno vojno popolnoma nesposobni. Prične se to pregledovanje na Kranjskem dne 15. novembra. Na Ogrskem imajo tudi tak pregled, ki mora biti končan do 29. oktobra. Tisti, ki bodo pri raportih za črnovojniško službo za sposobne spoznani, se pokličejo v aktivno službo po novem letu.

Za škofa v Celovcu je predlagan dr. Adam Hefter, gimnazijski učitelj v Klosterneuburgu. Ker je dr. Hefter jezikoslovec, se bode znabiti naučil slovenščine, ko bode imenovan za škofa.

Postal katoličan V Ljubljani je ranjeni koroški vojak Peter Maurer prestopil iz luteran- ske v katoliško vero. Krstni boter mu je bil de- želni odbornik dr. Pegan. Maurer je že kot luteran vedno nosil seboj Marijino svetinjico. Ranjencu se zdravje boljša.

Papežovo geslo. Papež Benedikt XV. si je izbral za geslo besede psalmistove: „V tebe, Gospod, sem zaupal, vekomaj ne bom zbehan.“

Italijanski anarhisti so se baje 12. oktobra na shodu v Milanu izrekli proti Nemčiji in Av- striji. Da laški brezbožniki in prekucuhi ne žele zmage onim državam, katerih vladarji v svojih oklicih imenujejo še Boga, je umljivo. Saj jim je prva stvar sovraštvo do vere. — Belgijski mini- ster Van der Velde je prostozidar in njegova so- proga je predsednica ženske lože.

San Giuliano, laški zunanji minister je umrl v Rimu in je bil dne 18. t. m. slovesno po- kopan.

Duhovniške izpremembe. Č. g. Anton Porenta je šel iz Smlednika za kapelana na Tre- belno; na njegovo mesto pride č. g. Ivan Drešar iz Stare Loke in v Staro Loko č. g. Tomaž Klinar iz zavoda sv. Stanislaja. Gg. Iv. Klavžar v Škofji Loki in Fr. Kanduč v Cerknici menjata službi.

Potres. Dne 17. oktobra je bil močan po- tres na Grškem. V Thebeni je bilo porušenih več sto hiš, tudi v Pireju se je več hiš podrlo. S posledki se je tresla zemlja ves dan.

Kdaj bo vojne konec? General Hinden- burg je pisal neki deklici v Briksnu „Kakor upam, bo vojna trajala toliko časa, da se vse ukloni naši volji.“ — Ogrski ministrski predsednik grof Tisza je rekel: „Vojna bo trajala razmeroma zelo dolgo. Upanje je pa, da bo vojna prej končana, kakor v enem letu.“

V Marijinem Celju so iz zakladnice dali vso zlatino in srebrnino, ki nima zgodovinske in umetniške vrednosti, „Rdečemu križu“. L. 1526. so dale cerkve na Kranjskem za vojno tudi umet- niške izdelke cerkvenih posod.

Zaplenjenje žita. Na Moravskem so oblasti zaplenile velike zaloge žita in drugih živil, ki so si jih nakopičili različni špekulantje, ko so hoteli nenadoma zvišati cene žitu in obogateti.

Nesreča na železnici. Dne 16. oktobra se je zgodila pri Lütthi na železnici nesreča. Vozovi z našimi baterijami so skočili s tira. Ostal je mrtev stotnik Amann in ranjenih je bilo več častnikov in vojakov 8. trdnjavskega artilerijskega bataljona iz Ajdovščine. Ti vojaki so se odlikovali pri streljanju na trdnjave Lütthi, Namur, Mau- beuge in Antwerpen, katere so pomagali premagati avstrijski težki možnarji. Naši topovi niso bili poškodovani.

V podporo vojakov. Pri c. in kr. vojnem ministrstvu ustanovljeni vojni oskrbovalni urad potrebuje podpore. Za nabiranje prispevkov v denarju in naturalijah so se osnovali damski od- bori v Kranju, Škofji Loki, Trzinu in Železnikih. Rade volje naj se dajo v mestih in na deželi članicam teh odborov podpore za naše hrabre branilce domovine.

Repatica se kaže na nebu. Zvezda je svetla in ima dolg rep. Dne 2. oktobra je bila najbližje zemlji, 26. oktobra bo pa najbližje solncu. Ko je bila najbližje zemlji, je bila še vedno 235.000.000 kilometrov oddaljena. Da repatica sedaj pomeni vojno, je gotovo.

Č. g. svetnik Janez Gerčar, župnik v Dobu, nekdanji kranjski kapelan in katehet na gimnaziji, je včeraj umrl. Pogreb bo jutri ob 10. uri v Dobu. N. p. v m.

Dobro je zavrnilo duhovsko obrambno društvo za lavantinsko škofijo profesorja dr. Učeta, ki je v listu „Bonifatius-Korrespondenz“ z nesramnim člankom osumničil lojalnost slovenske duhovščine. Omenjeni list je moral preklicati 17 neresnic.

Velikodušen dar. Nik. vitez Gutmansthal je daroval za naš „Rdeči križ“ 20.000 kron.

Vodiško Johanco so zopet zaprli, ker je baje na svojo korist pobirala darove za „Rdeči križ“.

Liška železnica od Ogulina do Plaškega je bila te dni izročena prometu.

Za c. in kr. vojnega kurata v rezervi c. kr. vojske je imenovalo vojno ministerstvo kranjskega kaplana č. g. Jerneja Hafnerja.

Oderuštvo. Na trgovinsko ministrstvo prihajajo pritožbe, da nekateri veletrgovci in veleproducerski ljudje neusmiljeno odirajo. C. kr. deželna vlada je ukazala, da naj se taki slučajji naznajo oblastvu.

Ne klati telet! Poljedeljski minister je izdal naredbo, s katero se bo omejilo klanje telet. Da se povzdigne živinoreja, se telice in junčki ne bodo smeli klati pred šestim mesecem brez oblastvenega dovoljenja. Govori se tudi, da ljudje sredo preveč teletine.

„Velesalo“. Sredi vojnega šuma je zagledala luč sveta lična knjižica z naslovom „Velesalo“, zgodovinski in cerkveni opis, spisal P. B. Založila župna cerkev velesalska; tisk „Tiskovnega društva“ v Kranju. To knjižico bodo radi kupovali velesalski romarji kot najprimernejši odpustek svojim domačim. Vse bode knjižico rado bralo, ker je v njej točno opisana ustanovitev slavne velesalske božje poti in zanimiva zgodovina cerkve in okolice v preteklih stoletjih. Pisatelj Bohinjcu vsa čast! Vrednost knjižice še povišujejo podobe, posnete po najkrajših umetnostnih izdelkih, kar jih ima kranjska dežela, namreč po Schmidtovih altarnih slikah velesalske cerkve. Cena knjižice je 40 vinarjev.

Obvestilo. Radi sopraznika vseh vernih duš dan se vrši prihodnji letni semenj v Kranju drugi ponedeljek v mesecu novembru, to je dne 9. novembra 1914.

Razpis dobave desk, obročev in podbojev. C. kr. tobačna tovarna v Ljubljani nanašanja trgovski in obrtniški zbornici v Ljubljani, da razpisuje dobavo desk, obročev in podbojev za čas od 1. januarja 1915 do 30. junija 1916. Pismene ponudbe je najkasneje do 2. novembra 1914, 12. ure popoldne, pri c. kr. tobačni tovarni v Ljubljani vložiti. Dobavni razpis, ki vsebuje množino in vrste predmetov, ki jih je dobaviti in pa pogoji so tudi v pisarni trgovske in obrtniške zbornice v Ljubljani na vpogled.

Razglas. Črnovojniki, rojeni v letih 1892, 1893 in 1894, ki odrinejo v službovanje v ponedeljek 26. oktobra t. l., se v lastnem interesu pozivljajo, vzeti seboj par trdnih, dobro priljubljenih, zložitnih čevljev ali pa škornjev, volneno spodnjo obleko in sploh gorka oblačila, kakor so na pr. volnena vestja z rokavi, volnen jopič, sviter, kožuhovina, debel zimski plašč itd.; nadalje volnene nogavice ali pa volnene krpe, volnene rokavice, čepica zoper sneg in volnena odeja (koc) ter nahrbtnik (ruksak). Nadalje naj vsekako, ako imajo te stvari, tudi seboj prinese jedilno orodje (žlico, vilice, nož in jedilno posodo). Ako bodo te stvari spoznane kot pripravne za vojaške namene, se bo zanje izplačala po dejanski vrednosti, odškodnina. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju.

Razglas. Na podlagi § 54 obrtnega reda se izdajo naslednje navedbe glede gostilničarskih in krčmarskih obrtov v političnem okraju Kranj. 1. V vseh krajih, izvemšji mesti Kranj in Škofja Loka ter trga Tržič in Železniki, morajo biti vse gostilnice in krčme ob nedeljah in praznikih med glavno službo božjo zaprte. 2. V nobeni gostilni se ne sme ob nedeljah in praznikih gosti (na harmonike, gramofon itd.) 3. V vseh krajih, izvemšji mesti Kranj in Škofja Loka ter trg Tržič, je sploh prepovedano žganje točiti, in sicer tako gostilničarjem kakor tudi vsem obrtnikom brez izjeme, ob sobotah in dnevih pred prazniki od 5. ure popoldan do 5. ure zjutraj prihodnjega ponedeljka, oziroma onega dne, ki sledi prazniku. 4. Ta prepoved velja tudi za Kranj, Škofjo Loko in Tržič, a z izjemo, da je dovoljeno v teh krajih kavarnarjem in slaščičarjem, ki imajo koncesijo za žganjetoč, ob nedeljah in praznikih od 12. ure opoldne točiti le konjak, brinjevec, slivovec, sadjevec, rum v čaju in likerje. Vsake druge vrste žganja in žganih opojnih pijač točiti pa je prepovedano tudi po kavarnah in slaščičarnah ob izvetih časih. Prestopki te navedbe, ki stopi takoj z razglasitvijo v veljavo, se bodo kaznovali v smislu § 131 obrtnega zakona z denarnimi globami do 1000 K ali z zaporom do treh mesecev, in slučajno tudi z odvzetbo obrtne pravice. C. kr. okrajno glavarstvo v Kranju, dne 17. okt. 1914.

Razširjajte „Gorenjca“!

RAZNOTEROSTI.

Junak. Kolik pogum more navdajati vernega vojaka, kaže nastopno pismo. Mladenič je izgubil v bitki levo roko in to naznanja svojim starišem tako-le: Ljubi stariši! Mi smo imeli sedaj par vročih dni. Veliko nemških fantov je dalo svoje mlado življenje, ker Francozi so bili tukaj dobro utrjeni, na kar mi nismo bili pripravljeni. Povedati Vam moram, da je ljubi Bog, brez čegar vednosti las ne pade z glave, tudi meni poslal poskušnjo; bila je njegova sveta volja. Ljuba mati! Mislite si, koliko je Marija trpela za svojega Sina, ko je umiral na križu. Toliko pa jaz nisem trpel. V primeri s Kristusom je bilo moje trpljenje le majhno. V nedeljo mi je bila odstreljena leva roka. Ljubi stariši! bilo bi mi hudo, ko bi Vi le eno solzo pretočili radi svojega sina. Koliko je starišev, ki imajo več sinov v vojski, od katerih ne pride nihče več domov. Bodite mirni, jaz radi svoje roke nisem pretočil niti ene solze. V 14. dneh bom v T. ali v K. v lazaretu; tukaj mi dobro strežejo. Včeraj sem še enkrat opravil dolgo spoved, bil sem obhajan in dejan v sv. olje. Mislim, da bi sedaj srečno in dobro umrl. Pa ljubi Bog gotovo hoče, da bom še k Vam prišel. Torej, ljuba mati, tolažite se pri postaji. Kjer stoji zapisano: „Vi vsi, ki mimo greste, pogledjte, če je kaka bolečina, kakor bolečina moja.“ S srčnimi pozdravi Vaš sin J.

Pokojni romunski kralj Karol. Pokojni romunski kralj je moral biti res vrl mož. Ne gledé na to, da je z mirnim delom in z vstrajnostjo takorekoč ustanovil romunsko kraljestvo, in to v času, ko so bile pri balkanskih sosedih prekucije in razprtije na dnevnem redu, se njegov značaj razodeva tudi iz prav zanimive njegove oporoke. „V vseh nevarnostih — sem se držal zmeraj pravice.“ „Svojemu nasledniku zapuščam geslo: „Vse za domovino, nič zase!“ — „Iz srca se zahvaljujem vsem, ki so mi pomagali, pa tudi odpuščam vsem, ki so zoper mene govorili in pisali.“ „Pokoplje naj me katoliški duhovnik.“ „Pri pogrebu naj se nosi krona vilita iz topov osvojenih pri Plevni.“ Prestolonaslednici volim 600.000 levov, ter jo prosim, da kot kraljica pobija razkošnost in potratnost, ki prinese toliko gorja v družine.“ Romunskemu narodu priporočam svojo soprogo, katero zapuščam.“ — V dobrodelne namene je volil 12 milijonov.

Veliki topovi. Usodo sedanje vojne bodo najbolj odločili veliki topovi. Nemci imajo 42 cm možnarje, mi 30 50 cm motorne baterije. Vsi ti veliki topovi se dajo pri prenašanju razdreti in naložiti na posamezne vozove. Cev 42 cm topa leži zase na posebnem vozu, ostali deli pa na drugih vozovih. Ako se top pripravi za streljanje, obstane cela kilometer dolga kolona. Vse moštvo potegne cev na lafeto in podlože se kolesa in oklop. Užge se strel z električno žico v oddaljenosti 400 metrov. Pok je strašen. Zračni pritisk je tako silen, da v bližini topa nihče ne more ostati na nogah. Topova cev je dolga 21 m, izstreljena kroglica pa leti do 44 km daleč. Iz francoskega na Angleško meri pri Calaisu širjava 33 km. Vsak strel stane okoli 48.000 mark. Splošno se računa, da se s takim topom more ustreliti le okoli 150 krat in da je potem top že izrabljen. vendar bodo topovi najbrže malo bolj trdni. Ako se hoče dobro zadeti se mora daljavo natančno izmeriti. Kadar strel počí, se pokaže velik ognjen steber, nato steber dima, ki se dvigne nad 100 m visoko. Kroglica se vkloplje, kadar prileti v rahla tla, osem do deset metrov globoko v zemljo. Da sovražnik takih topov ne vzame, jih vedno krijejo na vseh straneh močni oddelki kavalerije in pehote ter strojne puške in lahki topovi. Z navadnimi topovi, kakršne imajo druge države, se strela k večjemu na deset km daleč. Zato imajo najnovejši veliki topovi pred navadnimi veliko prednost. Po navadi se s temi topovi strelja 20 km daleč; tudi se ne strelja z njimi na prostem, ampak se rabijo bolj za razrušenje trdnjav. Nemci te topove imenujejo „berte“, ker je Kruppovi ženi ime Berta. — Nemški cesar je podelil nad 50 železnih križev častnikom in moštvu avstro-ogrskih motornih baterij.

Grof Albert de Mun. Nedavno je umrl politični voditelj francoskih katoličanov. Ob začetku vojske je izgovoril zanimive besede: „Bolj se bojim nemške molitve kakor nemškega orožja.“ — Je imel pač prav! Francozi, namesto da bi molili, so rekli: „Nemci se ne bojé nobenega razun Boga, mi Francozi se pa niti nemškega Boga ne bojimo.“ Tako je bilo v začetku vojske, zdaj je pa malo drugače.

Francoska ne potrebuje molitve. Na Francoskem se je poslala vladi prošnja s 160 tisoč podpisov, da bi se uradno uvedle molitve za zmago v vojni. Vlada je pa uradnikom prepovedala udeleževati se molitev za zmago francoskega orožja, češ da je proti tem pobožnostim javno mnenje.

Ubogi Rusini. Gališkim Rusinom se ne godi dobro. Mnogo je osumljenih rusofilstva in so zaprti. Poljaki jih ne ljubijo. Ko so pa Rusi zasedli njihovo del Galicije, o Rusinih nič slišati nečejo. V Lvovu so odstranjeni od ruske vlade

vsi rusinski napisi. Po ulicah je zabranjeno govoriti malorusko. Sme se zdaj govoriti le velikorusko, poljsko in francosko. Del mesta, v katerem so stale samo rusinske hiše, je razrušen. Rusin-skim katoliškim duhovnom je prepovedano opravljati službo božjo, kajti Rusi unijatske cerkve ne pripoznajo. Ker imajo katoliški Rusini pri službi božji isti obred in isti jezik, kakor ruski pravoslavni duhovni, se zdi ruski vladi nevarnost blizu, da bi utegnili razkolni Rusi prestopiti v katoličanstvo. Rusinski beguni se tudi v one kraje Galicije, katere je zopet Avstrija zasedla, še ne morejo vrniti. Ondi je namreč vse požgano in razdejano, živil pa ni dovolj na razpolago. Jesenski pridelki so v zemlji segnili.

Rusi so morali postati trezni. V Rusiji je vlada prepovedala uživanje alkohola, četudi ima sama od njega največje dobičke. Zaradi te prepovedi bo Rusija imela letos eno milijardo manj dohodkov.

Zaprta anarhist. Ruski anarhist Burcev, ki je podkuril že več atentatov na uradnike ruske vlade, se je zgasil kot vojaški prostovoljec, pa so ga zaprli.

V pani. Turški višji duhovniki so prokletstvo izrekli nad tistimi Mohamedanci, ki se vojskujejo na strani Francozov in Angležev proti Nemcem.

V Čikagi je nadškof Quigley nabral 1 1/2 milijona dolarjev (7 1/2 milijona kron) za to, da se je ondi ustanovilo semenišče za katoliško jezikoslovje.

Darila povodom vojne za podružnico deželnega pomožnega društva „Rdeči križ“ v Kranju.

Nabiralna pola: Jenko Janez, Bugar Jožef, Žnidar Anton iz Cerkelj: Kropivnik Franc 50 v, Krč Katra 40 v, Kropivnik Janez 3 K, Košir M. 1 K, Kalan Janez 1 K 20 v, Kunstelj Marija 1 K, Kandolf Anton 2 K, Kuhar Urša 80 v, Kosem Janez 2 K, Kropar Marija 1 K, Korošec Janez 1 K, Kmetič Matevž 2 K, Kmetič Neža 40 v, Kropivnik Jakob 4 K 20 v, Kern M. 1 K, Korošec Janez 1 K, Kern Reza 1 K, Koglar Janez 70 v, Kotnik Primož 2 K, Koželj Marija 1 K, Koželj Franc 2 K, Koželj Mana 1 K, Kimovc Neža 1 K, Kalinšek Marija 5 K, Kosec Neža 3 K, Kotnik J. 2 K 40 v, Koršec Franc 1 K, Kepc Janez 1 K 50 v, Kmetič Marija 40 v, Kotik Janez 40 v, Košivnik Marija 2 K, Kešnar Janez 3 K, Kepic Marija 1 K, Kepic Joža 1 K, Klemenc Florjan 1 K, Koritnik M. 3 K, Koritnik Mat. 2 K 40 v, Koder Pr. 1 K 50 v, Korbar Jožef 1 K, Koritnik Franc 40 v, Kropivnik M. 2 K, Kepic M. 10 K, Kimen 1 K, Kmetič Marija 20 v, Krivic Janez 1 K, Kne Jože 1 K, Kobilčeva dekla 1 K, Kobilčev Tonce in Andrej 2 K, Kobovsava mat 60 v, Likozar J. 5 K, Letnar M. 1 K, Likozar T. 2 K, Label Mica 10 v, Likozar Katra 1 K, Likozar Marija 1 K, Likozar Mana 1 K, Lampe Jože 2 K, Likar And. 2 K, Lah Ana 1 K, Luzavec Jera 1 K, Lukanc Nace 1 K, Mejač Marija 1 K, Murnik Andrej 4 K, Murnik Mar. 2 K, Mušič Neža 20 v, Dr. Majer 5 K, Mušič Matevž 1 K, Martinjak Uršula 3 K, Martinjak Janez 1 K, Martinjak Franc 40 v, Murnik M. 1 60 v, Martinjak M. 1 K, Močnik Janez 1 K, Murnik Janez 1 K, Močnik Matija 1 K, Martinjak J. 80 v, Martinjak Peter 2 K, Močnik Nace 7 K, Mušič Janez 5 K, Mežan Jan. 1 K 40 v, Martinek Jak. 1 K, Mertl Marija 1 K, Mežnarka 1 K, Marko Janez 1 K, Marko Ivana 50 v, Močnik Jera 1 K, Matezova Meta 80 v, Močnik Janez 1 K, N. N. 5 K, Novak Marija 40 v, Narobe M. 1 K, N. N. 2 K, Novak Marija 1 K, Novak Marija 40 v, Novak Matevž 1 K, Novak Franciška 60 v, Novak Janez 50 v, Nastran Janez 2 K, Naglič Janez 5 K, Naglič Jože 1 K, Novak Martin 2 K 10 v, N. N. 30 v, Nastran Fr. 2 K, Osel Lucija 1 K, Omers Angela 1 K, Ostanek Franc 1 K, Omers Marija 1 K, Ostanek Fr. 1 K, Osel Fr. 1 K, Osel M. 12 K, Oblak J. 2 K, Omrč J. 3 K, Omrč J. 1 K, Premuzar J. 20 v, Polajnar Ivana 20 v, Polajnar Jernej 10 v, Pogačar M. 60 v, Petrič Katarina 2 K, Pohpeskar Fr. 1 K, Prešar Mar. 2 K, Prešar Janez 1 K, Pavlin Anka 80 v, Pirc Mana 1 K, Podjed Marija 1 K, Pogačar Franc 2 K, Petrič Franc 1 K, Petrič Janez 1 K, Petrič M. 1 K, Pogačar M. 1 K, Petrič Aleš 3 K, Polajnar Jožef 1 K, Pavc Janez 1 K, Polajnar Marija 2 K, Perc Anton 40 v, Petrič Franca 50 v, Petrič Lovrenc 1 K, Petrič Andrej 60 v, Petrič M. 50 v, Pipan M. 1 K, Petrič Janez 50 v, Podjed Franc 1 K, Prešern Meta 4 K, Perne Blaž 4 K, Paulič L. 1 K, Pavlič J. 1 K, Pogačar Matevž 1 K, Podjet Matija 1 K, Pavlič Mana 40 v, Preširen Marj. 1 K, Porovne Angela 1 K, Prosen M. 1 K, Prosen A. 1 K, Prosen M. 40 v, Porovne Fr. 50 v, Porovne Kat. 40 v, Požavne Janez 3 K, Podgoršek Helena 1 K, Pogačar I. 60 v, Pogačar Mana 60 v, Pogačar Peter 40 v, Prestor Jože 6 K, Prestor Gašper in Mica 3 K, Preša M. 2 K, Pleševiko 60 v, Prestor Angela 3 K, Rejnik Alojzij 2 K, Ropotar Jože 20 v, Ropotar Marija 1 K, Ropret Janez 3 K, Remec Joža 2 K, Rozman Mar. 60 v, Rozman Jurij 1 K, Ropotar Mana 60 v, Ropotar Gašper 30 v, Repnik M. 1 K, Roglj Marija 2 K, Roglj Marija 30 v, Roglj Lov. 1 K, Roglj Janez 1 K 40 v, Rebolj Franc 1 K, Repnik Fr. 2 K, Rogelj Janez 3 K, Remc Mihael 2 K 60 v, Rogl Franc 1 K, Rejnik Marija 1 K, Repnik Matevž 1 K, Rozman Blaž 2 K, Režek Miha 5 K, Repnik Marija 5 K, Rehpergar J. 2 K, Remc Uršula 10 K, Remc Janez 2 K, Ropotar M. 1 K, Rozman Jože 1 K 20 v, Rozman Blaž 2 K, Sekne Ivana 20 v, Sodnik Marj. 20 v, Sodnik J. 60 v, Sluga Angela 1 K, Sluga Jur. 2 K, Sluga Mana 1 K, Sajovic M. 1 K, Sleme Mar. 50 v, Stojce J. 1 K, Suštar M. 1 K 40 v, Slatnar Nace 2 K, Stopar Ang. 1 K 40 v, Stare Janez 3 K, Stare Mar. 1 K, Škodlar Marija 3 K, Sršen Franc 1 K, Samc Marija 2 K, Sajovic Marija 2 K, Svetelj Andrej 2 K, Sleme Tine 40 v, Simenc M. 6 K, Sleme Jakob 4 K, Slastovc Jože 1 K, Sajovic Janez 1 K, Škerjanc Mica 40 v, Škerjanc Franca 60 v, Škrniz M. 20 v, Šter Marija 10 v, Škofic Marija 1 K, Škerjanc Peter 1 K, Šteren Marija 40 v, Šteren Lucija 1 K, Škerjanc Franciška 1 K, Šink Janez 5 K, Šink And. 5 K, Šimenc Mana 2 K, Šink J. 1 K, Šimenc Mar. 1 K, Štern Jurij 1 K, Šnjajc Matevž 1 K, Šnjajc Janez 1 K, Šnjajc Nace 1 K, Šnjajc Marija 5 K, Škerjanc Peter 3 K, Škodlar Miha 1 K, Šinkovc Matija 4 K, Šinkovc Marija 2 K, Štirin Jernej 1 K, Štular Jožef 1 K, Štular Angela 1 K, Štular Janez 40 v, Šter Janez 40 v, Štupar Blaž 8 K, Španja 1 K, Štupar M. 5 K, Tratnik Marija 2 K, Tomažič Marija 1 K, Teran Mica 1 K, Toplenk Janez 3 K, Trapon Janep 50 v, Urbančič Tončka 1 K, Urh Marija 80 v, Uranič Janez 1 K, Uranič Marija 1 K, Urh Marija 4 K, Urban Martin 1 K, Vauken Erem 10 K, Višar Anton 2 K, Višar Terezija 2 K, Verbič Andrej 1 K, Verbič Janez 1 K, Verbič Marija 4 K, Verbič Franca 1 K, Vidmar Ter. 50 v, Virhancič Ana 1 K, Vompergar Ang. 50 v, Verbič Fr. 2 K, Vertnik Fr. 1 K, Vertnik Mana 3 K, Vompergar Janez 1 K, Vompergar Martin in Franc 5 K, Vidmar Marija 50 v,

